

Stárnoucímu Česku nestačí kapacity domovů pro seniory. Čekací doba je až rok

PETR JUNA

8:22

Seniorů v České republice stále přibývá. Přibývá i zařízení, která se o ně starají, kapacity ale dlouhodobě ubývají. Nejvíce žádostí eviduje Středočeský kraj, nejlepší situace je na Karlovarsku. Další díl seriálu Seniori v Česku.

Stárnutí populace v Česku s sebou přináší mimo jiné větší poptávku po pečovatelských službách pro seniory. Na první pohled by se mohlo zdát, že míst by měl být dostatek: posledních devět let počty domovů pro seniory stoupají a stejné je to u domovů se zvláštním režimem.

U prvního jmenovaného typu zařízení však paradoxně dochází k dlouhodobému poklesu lůžek. „Je to primárně dáno tím, že nová zařízení jsou již spíše méně kapacitní, do 100 lůžek, ale také tím, že je vyšší poptávka po tzv. domovech se zvláštním režimem,“ vysvětluje prezident [Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR](#) Jiří Horecký.

Právě kapacity domovů se zvláštním režimem se více než zdvojnásobily. Jedná se o sociální pobytové služby pro osoby se sníženou soběstačností, které potřebují pravidelnou pomoc a péči jiné osoby. Důvodem může být například stařecká, Alzheimerova nebo jiná forma demence, chronické duševní onemocnění nebo závislost na návykových látkách. „Dochází často k tomu, že v rámci budovy se rozšiřují oddělení pro tuto cílovou skupinu,“ doplňuje Horecký.

Zvyšuje se také počet jednolůžkových – ale i dvoulůžkových – pokojů na úkor tří- a vícelůžkových, které jsou již spíše raritou.

Mezi jednotlivými listy grafů můžete přepínat šipkami v jejich spodní části.

Současná zařízení pak nejsou schopná zabezpečit množství lidí, kteří se do nich hlásí. Ke konci roku 2020 bylo v České republice podle statistiků 55,7 tisíce neuspokojených žádostí o přijetí do domovů pro seniory. Počet lidí, kteří službu vyhledávají, je ale ve skutečnosti menší: žádosti mohou být neaktuální, nebo jeden člověk může poslat žádost na více míst najednou.

„V případě pobytových služeb pro seniory je deset až dvanáct tisíc neuspokojených žádostí ročně.“ - JIŘÍ HORECKÝ

„Zařízení není dostatek, například v roce 2020 bylo evidováno téměř pět tisíc neuspokojených žádostí o pečovatelské služby,“ upřesňuje Horecký.

„V případě pobytových služeb pro seniory je to pak deset až dvanáct tisíc neuspokojených žádostí ročně.“

Největší poptávka je ve Středočeském kraji

Čekací doba se podle Horeckého pohybuje mezi dvěma měsíci a jedním rokem v závislosti na regionu. Nejvíce žádostí eviduje Středočeský kraj, tomu sekunduje Praha a na třetím místě je Moravskoslezský kraj. Naopak nejméně neuspokojených žádostí je v Karlovarském kraji. Ten je ale také zároveň nejméně obydlený.

V nejlidnatějším Středočeském kraji je také nejvíce klientů domovů pro seniory. Na druhém místě je Moravskoslezský následovaný Jihočeským krajem.

Počty klientů klesají, náklady rostou

Počet klientů pečovatelských služeb dlouhodobě klesá. Zatímco v roce 2008 šlo o 111 871 lidí, v roce 2020 bylo toto číslo o zhruba 10 procent nižší. Mezi uživatele pečovatelských služeb se však nepočítají pouze senioři. Do této kategorie spadají také například klienti azylových domů, domovů pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení nebo týdenní stacionáře.

Naopak rostou výdaje, tedy finanční prostředky poskytnuté například Ministerstvem práce a sociálních věcí, zdravotními pojišťovnami nebo obcemi. Zvyšují se i roční úhrady, které za služby zaplatí přímo uživatelé. U obou metrik se částka přibližně zdvojnásobila.

Podle posledních dat Ministerstva práce a sociálních věcí tvořily v období mezi roky 2013 a 2019 dotace MPSV téměř 30 procent zdrojů sociálních služeb. Pětinu pak představovaly příspěvky na péči, 21 procent úhrady samotných uživatelů a necelých 20 procent přispěly také kraje a obce.

Pro seniory jsou pečovatelské služby podle Horeckého finančně dostupné. „Maximální úhrada je regulována na 130 korunách na hodinu s tím, že řada poskytovatelů není u všech výkonů na maximálních úhradách. Na úhrady pečovatelské služby se pak využívají příspěvek na péči a starobní důchody seniorů,“ vysvětluje prezident asociace.

V případě soukromých zařízení je navíc možné připlatit si takzvané nadstandardní, respektive fakultativní služby. „Je třeba ale také zmínit, že většina soukromých zařízení s celkem více než šesti tisíci lůžek nedostává na svoji činnost státní dotaci,“ dodává Horecký.

Koronavirus ovlivnil domovy pro seniory. Jinak, než by se čekalo

Práci se seniory ovlivnila také pandemie koronaviru. „Pandemie má dopad na psychiku nás všech a u seniorů je poměrně výrazný,“ popisuje Denisa Ratajová z domova pro seniory [Sue Ryder](#). „Tlak na ochranu nejslabších, mnohdy bez možnosti ovlivnit nutná nařízení, s sebou přinesl zákaz návštěv

a setkávání s blízkými jenom formou online. Což je pro seniorskou generaci naprosto nedostatečný nástroj.“

Jako určitá forma kompenzace fungovalo zvýšené nasazení personálu. „Pečovatelé, zdravotní sestry, aktivizační pracovníci, rehabilitace, kaplanka, psycholožka. Všichni tady byli a jsou pro ty, kteří se mohou cítit izolovaně a ohroženě,“ říká Ratajová. Personál se totiž během pandemie stal pro seniory těmi nejbližšími, které potkávali.

I proto v domově ještě zvýšili důraz na prožívání pozitivních momentů, jako jsou oslavy narozenin, setkávání s canisterapeutickými psy a podobné aktivity. Ani to však nezabralo u všech, ochranná opatření na některé seniory měla negativní psychický dopad.

Poslední stanice

„Klienti, kteří k nám přicházejí žít do domova pro seniory, mají ve většině případů diagnostikováno jedno i více nevyléčitelných onemocnění. Jedná se o demence různého typu, chronické srdeční selhání, cukrovku a jiné,“ doplňuje Ratajová.

„Kolegové omezili společenské aktivity, přebírají služby v 24hodinovém provozu, nevybírají si dovolenou.“ - DENISA RATAJOVÁ

Lidé tak v Sue Ryder i podobných domovech často prožívají poslední období svého života. „Doprovázíme jím klienty, když to aspoň trochu jde, přímo u nás v domově. Součástí tohoto procesu je celý multidisciplinární tým,“ vysvětluje Ratajová. Jeho součástí je vyškolený personál, psycholožka, kaplanka nebo koordinátorka paliativní péče. Epidemie způsobila, že smrt je častější, i když třeba není způsobená přímo covidem.

Koronavirus oslabil zejména personál. „Z osmi sester máme v současné chvíli pouze čtyři,“ říká Ratajová. „Kolegové omezili společenské aktivity, přebírají služby v čtyřadvacetihodinovém provozu, nevybírají si dovolenou.“

Zdroj: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-starnoucimu-cesku-nestaci-kapacity-domovu-pro-seniory-cekaci-doba-je-az-rok-188756>